

Woningnood doet aantal daklozen stijgen

Achtergrond - 21 december 2017 - Auteur: Josta van Bockxmeer

In Berlijnse metrostations, in parken en voor de deur van supermarkten zijn steeds meer dak- en thuislozen te zien. Onder hen zijn veel Oost-Europeanen en vluchtelingen. Toch ligt de toename niet aan het aantal nieuwkomers, maar aan de woningnood.

Elke winter zijn het er meer: de dak- en thuislozen die tijdens de koude dagen een plek in de noodopvang zoeken. Tussen 2014 en 2016 steeg het aantal mensen zonder eigen woning in Duitsland sterk, blijkt uit cijfers van de Bundesarbeitsgemeinschaft Wohnungslosen (BAG W). De meesten van hen wonen in de grote steden, omdat ze daar toegang hebben tot noodopvang, gratis gezondheidszorg, eten en kleding.

Verschillende Duitse media berichtten dat een groot deel van de daklozen uit Oost-Europa komt. De Poolse ambassade in Berlijn besloot zelfs Poolse [maatschappelijk werkers te betalen](#) om de rond tweeduizend Poolse daklozen in Berlijn te helpen. Daarnaast maken vluchtelingen een groot deel van het aantal dak- en thuislozen uit. Maar ook zonder vluchtelingen steeg het aantal met zo'n 25 procent tot 420.000 in heel Duitsland.

Arbeidsmigranten

Maatschappelijk werker Manuel Eigmann van Gangway, een organisatie die met daklozen werkt in Berlijn, bevestigt dat er meer daklozen uit Oost-Europese landen zijn. Eigman gaat regelmatig naar plekken waar daklozen zich verzamelen, zoals station Zoologischer Garten, Ostbahnhof, Alexanderplatz en de Kurfürstenstraße.

De Oost-Europeanen komen meestal naar Duitsland om te werken, stelt hij. "Ze krijgen weinig tot geen loon en als hun werk voorbij is, moeten ze ook uit de woning die ze via hun werkgever hadden. Ze willen niet naar huis, omdat ze zich schamen. En ze hopen dat ze misschien toch weer werk vinden." Hij kent een vrouw die een baan heeft als schoonmaakster in een hotel, maar toch op straat woont omdat ze zo weinig verdient.

In Berlijn slapen tussen de vierduizend en achtduizend mensen op

straat.

Volgens Eigmann zijn arbeidsmigranten niet de belangrijkste oorzaak voor het gestegen aantal daklozen in de stad. De krapte op de woningmarkt heeft een veel grotere invloed, stelt hij. “In Berlijn stijgen de huren extreem. Mensen die tien jaar geleden nog de huur van hun woning konden betalen van hun uitkering, kunnen dat nu niet meer”, zegt hij. Veel mensen die naar Berlijn komen, vinden volgens Eigmann zelfs helemaal geen woning meer.

Ook Robert Veltmann, directeur van de hulpverleningsorganisatie Gebewo, die onder andere noodopvang voor dak- en thuislozen aanbiedt, ziet de woningnood als belangrijkste oorzaak voor het gestegen aantal dak- en thuislozen. “Het aantal mensen dat dak- of thuisloos wordt, stijgt niet. Maar aan de andere kant van het systeem, waar mensen een woning moeten krijgen, gebeurt niet meer veel”, zegt hij. Toch ziet ook hij een toename van arbeidsmigranten uit Oost-Europese landen. “Een deel van deze mensen redt het niet en belandt op straat.”

Noodopvang vol

Ook de Berlijnse winter-noodopvang - in het Duits *Kältehilfe* - voor dak- en thuislozen wordt steeds voller. “De problemen nemen sinds zes of zeven jaar toe”, zegt Veltmann. Dit jaar biedt de *Kältehilfe* voor het eerst meer dan duizend bedden aan. Twintig jaar geleden waren dat er nog rond de vierhonderd, stelt Veltmann. Van de circa 40.000 mensen zonder eigen woning die Berlijn telt, slapen er naar schatting tussen de vierduizend en achtduizend op straat, zegt hij.

De Berlijnse metrostations Südstern en Lichtenberg blijven ‘s nachts open.

Hoe kouder het wordt, hoe meer mensen de noodopvang van de *Kältehilfe* opzoeken. Maar volgens Veltmann blijven er ook steeds meer op straat achter. Zij kamperen bijvoorbeeld in parken en onder viaducten. De Berlijnse metrostations Südstern en Lichtenberg blijven in de winter ‘s nachts open. Er zijn ook nachtcafé's voor daklozen. Stadsdeelburgemeester Stephan Dassel stuurde onlangs een noodoproep aan de Berlijnse senaat over de situatie in Tiergarten. In het gelijknamige park kamperen steeds meer daklozen, en er is een prostitutiescene van vluchtelingen ontstaan. “De Tiergarten is een rechtsvrije zone geworden”, schrijft Dassel.

De gestegen aantallen vluchtelingen in Duitsland hebben volgens Eigmann minder invloed op de groeiende groep dak- en thuislozen dan vaak wordt gedacht. Weliswaar maken vluchtelingen zonder woonruimte een groot deel uit van het totale aantal dak- en thuislozen. Maar zij kunnen in de speciale opvangcentra voor

vluchtelingen terecht. Pas als vluchtelingen een verblijfsvergunning krijgen en een eigen woning mogen zoeken, kunnen ze dakloos raken. Volgens Veltmann zijn er in Berlijn twee grote opvanghuizen waar een kwart van de bewoners uit Syriërs bestaat.

Ook in Nederland

Ook in Nederland is het aantal dak- en thuislozen de laatste jaren sterk toegenomen, naar schattingen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) met 74 procent tussen 2009 en 2015. Vooral onder niet-westerse allochtonen was de stijging sterk. Ook de toename van het aantal dakloze jongeren is opvallend. [Volgens Het Parool](#) slapen duizenden mensen op straat in de grote steden. En ook hier geldt het gebrek aan woningen als belangrijke oorzaak, naast de economische crisis, de bezuinigingen bij de opvang en de onoverzichtelijke decentralisatie in de zorg.

'Het enige dat echt helpt om het aantal daklozen omlaag te brengen, zijn meer woningen.'

Het enige dat echt helpt om het aantal daklozen omlaag te brengen, zijn meer woningen, stelt Eigmann. Hij heeft hoge verwachtingen van het uit de Verenigde Staten overgewaarde 'housing first'-principe. Daarbij krijgen dak- en thuislozen zo snel mogelijk een eigen woning toegewezen, zonder dat ze eerst verschillende fases in opvanghuizen en projecten voor begeleid wonen moeten doorlopen. In Nederland zijn er sinds 2008 experimenten met housing first. "Het werkt motiverend", zei Jules van Dam, directeur van de Tussenvoorziening in Utrecht, tegen [Het Parool](#). "Maar dan moeten woningen beschikbaar komen."

"Een woning is de basis voor alles", zegt Eigmann. Volgens de streetworker is het ook belangrijk dat mensen niet te lang thuisloos zijn. "Hoe langer iemand op straat leeft, hoe meer de straat zijn of haar woonruimte wordt." Ook Veltmann benadrukt het belang van blijvend contact met dak- en thuislozen. "Het gaat niet alleen om een woning, maar ook om een gesprek", zegt hij.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/24159/woningnood-doet-aantal-daklozen-stijgen>